

Η στάση της Ανατολής απέναντι στους Λατίνους (Θεόδωρος Γιάγκου, Καθηγητής Θεολογίας Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2hRTXMu>]

Ο ίδιος δίνει περαιτέρω και μια άλλη πτυχή για τη στάση της Ανατολής απέναντι στους Λατίνους: «Τινές των Λατίνων ευρίσκονται μη καθόλου διαφερόμενοι προς τα καθ' ημάς έθη, τά τε δογματικά και τα εκκλησιαστικά, και εισί, ως αν τις είπη, επαμφοτερίζοντες. Ωσπερ τοίνυν το επισκληρύνεσθαι τοις επίπαν διαφερομένοις ημίν, εξαιρέτως επί τω δόγματι της του Αγίου Πνεύματος εκπορεύσεως, καθήκον και όσιον' ούτω συγκαταβαίνειν τοις μη τοιούτοις και συνέρχεσθαι, ου προκρινεί τω αρχιερεί, ως οικονομίαν πεπιστευμένω και μετερχομένω την πρέπουσαν οικονόμους ψυχών; Όθεν και εις τας εκκλησίας αυτών προσκληθείς ούτος, ανενδοιάστως αφίξεται' των αγίων γαρ εικόνων εισί και ούτοι προσκυνηταί και εν τοις κατ' αυτους ναοίς αναστηλούσιν αυτάς' και προθύμως προσερχομένοις τούτοις, μεταδώσει κατακλαστού, όταν εν τη καθολική εκκλησία παραγένωνται' ή τοιαύτη γάρ συνήθεια δύναμιν έχει κατά μικρόν μετελκύσαι αυτους καθόλου προς τα καθ' ημάς ιερά έθη και δόγματα» (J. - B. Pitra , όπ.π., στ. 727-728, και Ράλλη - Ποτλή, όπ.π., σ. 434-435).

Η πράξη να γίνονται αποδεκτοί Λατίνοι σε ναούς των ορθοδόξων και να τους προσφέρεται κατακλαστό ή αντίδωρο ή «παναγία» συνεχίστηκε και στους επόμενους αιώνες, σύμφωνα με σχετικές μαρτυρίες δύο σπουδαίων πατριαρχών, του Γενναδίου Σχολαρίου (15ος αι.) και του Δοσιθέου Ιεροσολύμων (17ος αι.). Ο πρώτος μάλιστα «τους Αρμενίους και Λατίνους δεν καλεί αιρετικούς αλλά εσχισμένους, κεχωρισμένους, ετεροδόξους και συνιστά ... ούτοι να γίνωνται δεκτοί με απλήν ομολογίαν, χωρίς αναβαπτισμόν ή χρίσιν» (Θεοδώρου Ζήση, Γεννάδιος Β' Σχολάριος. Βίος - Συγγράμματα - διδασκαλία, Θεσσαλονίκη 19882, σ. 312).

Το ιεραποστολικό πνεύμα, που εκπέμπεται από το παράθεμα του Δημητρίου Χωματιανού («ή τοιαύτη γάρ συνήθεια δύναμιν έχει κατά μικρόν μετελκύσαι αυτούς καθόλου προς τα καθ' ημάς ιερά έθη και δόγματα») εμφωλεύει στο DNA των Ορθοδόξων, ως κίνηση ψυχής προς επανευαγγελισμό των ετεροδόξων χριστιανών. Δυστυχώς η υπεροψία και η διασπαστική, δια της προπαγάνδας, πολιτική της Ρώμης, καθώς και η σκληρή δουλεία στους απογόνους της Άγαρ, συνεσκίασαν τον πλατύν ορίζοντα των Ανατολικών, ο οποίος, κατά τη μαρτυρία του Χωματιανού, ήταν κυρίαρχος στους πρώτους αιώνες μετά το σχίσμα. «Αντιθέτως προς την διασπαστικήν πολιτικήν του πάπα, ο πατριάρχης και οι αυτοκράτορες της Ανατολής έδειξαν δια της στάσεώς τους πόσον επιθυμούν την ειρήνην και σέβονται την αλήθειαν. Εδικαιούντο και ηδύναντο, διότι τότε είχαν πολλήν σοφίαν και πολιτικήν δύναμιν, να πλάσουν ευχερέστερον ένα πατριάρχην

εις την θέσιν του Ρώμης και να συγκαλέσουν οικουμενικήν σύνοδον προς καταδίκη των καινοτομιών. Επίστευον ακραδάντως οι Ορθόδοξοι ότι μόνος ο πάπας δεν δύναται να λύση θέματα πίστεως και ανέμενον να συγκροτηθή κοινή σύνοδος, ένθα θα εξητάζετο η διαφορά. Εσέβοντο, δηλαδή, την καθολικότητα της Εκκλησίας και ήθελαν να μην είναι αύτη ελλιπής, έστω και κατά το μέρος της απουσίας της Ρώμης» (Θεοδώρου Ζήση, Γεννάδιος Β΄ Σχολάριος, όπ.π., σ. 498). Από το παραπάνω παράθεμα δίνεται η αφορμή να υποστηριχτεί, *mutatis mutandis*, ότι παρόμοιο πνεύμα είχε και η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Κρήτης, πάντοτε με στόχευση την κατανόηση από τους Δυτικούς της ορθόδοξης διδασκαλίας. Εξάλλου αυτός είναι ο σκοπός των διαλόγων.

4. Η χρήση του όρου «εκκλησία» προκειμένου για τους ετεροδόξους κυριαρχεί κατά τους τελευταίους αιώνες στη θεολογική βιβλιογραφία, όχι μόνο στα κείμενα των λεγομένων προοδευτικών αλλά και σε εκείνα των λεγομένων παραδοσιακών. Αναφέρεται ευρύτατα στα ακαδημαϊκά συγγράμματα και στα πιο εκλαϊκευμένα κείμενα. Είναι αφέλεια να πιστεύουμε ότι η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Κρήτης είναι αυτή που εισήγαγε τον όρο για τους ετεροδόξους. Δίνω εδώ ενδεικτικές αναφορές από τα κείμενα του π. Θεοδώρου Ζήση: «Την υποτίμηση του λαού από την Εκκλησία της Ρώμης ενισχύει επίσης ο αποκλεισμός των λαϊκών από την κοινωνία του ποτηρίου ...» (Ηθικά Κεφάλαια, Θεσσαλονίκη 2002, σ. 133). «Όλα αυτά τα μέτρα, κατάλοιπα της απολυταρχίας και φεουδαρχίας μέσα στην Δυτική Εκκλησία ...» (όπ.π., σ. 134). «Σύμφωνα με την εκκλησιολογία των προτεσταντών δεν υπάρχει ιερατική δομή στην εκκλησία και ιδιαίτερα ιερατείο ... Η διδασκαλία αυτή ήταν απαραίτητη στη μεταρρύθμιση για να μπορέσει να απαλλαγεί από την εκκλησία της Ρώμης ...» (όπ.π, σ. 135). Αυτά είναι μόνο τρία παραδείγματα από ένα μόνο βιβλίο του σεβαστού δασκάλου, το οποίο διένειμε μαζί με άλλα στους φοιτητές ως εγχειρίδιο μέχρι το 2008, οπότε εξήλθε της ενεργού ακαδημαϊκής δράσεως.

Διερωτώμαι: Αν στους φοιτητές μπορούμε να διδάσκουμε ότι οι ετερόδοξοι είναι εκκλησία και να τους καταρτίζουμε έτσι, πώς τεκμηριώνουμε επιστημονικά την αμφισβήτηση, ότι δεν πρέπει μια Πανορθόδοξη Σύνοδος να χρησιμοποιεί τον ίδιο όρο;

(συνεχίζεται)